

Kotitalouden arvosanakriteerit perusopetuksen kuudennen vuosiluokan päättyessä

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) kotitalouden tavoitteita ei ole määritelty vuosiluokille 3–6. Näin ollen kotitalouden opetuksen ja oppimisen tavoitteet on määritelty huomioiden ikäkaudet vuosiluokilla 3–6. Opetuksen ja oppimisen tavoitteissa on sovellettu opetussuunnitelman perusteissa vuosiluokille 7–9 määritellyjä opetuksen tavoitteita.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisessa oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja arvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja vahvistetaan myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Arvioinnissa otetaan huomioon opetussuunnitelmassa päätetyt kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisen oppimäärän taitoalueet ja niiden vuosiluokkaistetut tavoitteet kriteereineen. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan kotitalouden toiminnallisia tehtäviä sekä vaiheistamaan omaa ja yhteistä tekemistä	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan kotitalouden toiminnallisia tehtäviä sekä vaiheistamaan omaa ja yhteistä tekemistä.	Tavoitteiden asettaminen, tehtävien jakaminen osiin / vaiheistaminen, työskentelytaidot, tehtävien toteutus	Oppilas osallistuu satunnaisesti tehtävien suunnitteluun ja toimii mallin mukaan ohjattuna.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa tehtäviä annettujen työvaiheiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee omaa ja toisten kanssa yhdessä tehtävää toimintaa yhteisenä työkokonaisuutena.	Oppilas suunnittelee toimintaansa itsenäisesti sekä perustelee omaa työtä ja yhteistä toimintaa.
T2 ohjata oppilasta kodin arjessa tarvittavien tehtävien harjoitteluun ja kannustaa oppilasta kokeilemaan ja keksimään erilaisia tapoja toimia estetiikka huomioon ottaen	S1, S2	Oppilas rohkaistuu käden taitojen harjoitteluun ja kokeilee esitettyjä tapoja. Hän kokeilee ja keksii erilaisia tapoja toimia estetiikka huomioon ottaen.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas harjoittelee kädentaitoja mallin mukaisesti ohjattuna valikoiden kotitalouden oppimistehtäviä.	Oppilas harjoittelee opittuja kädentaitoja erilaisissa kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas harjoittelee kädentaitoja ja osoittaa estetiikan merkityksen omassa työssään/toiminnassaan kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas kokeilee rohkeasti erilaisia tapoja toimia ja perustelee toimintaansa kotitalouden oppimistehtävissä.
T3 ohjata oppilasta harjoittelemaan arkipäivän valintojen tekemistä ja rohkaista käyttämään raaka-aineita, elintarvikkeita, työvälineitä tai laitteita.	S1, S2, S3	Oppilas oppii harjoittelemaan valintojen tekemistä ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kotitalouden oppimistehtävissä.	Valinnat ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas tunnistaa joitakin annettuja raaka-aineita ja välineitä sekä käyttää niitä ohjattuna kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas käyttää erilaisia raaka-aineita ja välineitä kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas valitsee rohkeasti erilaisia vaihtoehtoja kotitalouden oppimistehtävissä.	Oppilas kokeilee ja perustelee tekemiään valintoja kotitalouden oppimistehtävissä.
T4 järjestää oppilaalle tilaisuuksia	S1, S2	Oppilas oppii aikaanlaittamaan	Taito ylläpitää järjestystä ja	Oppilas pysyy satunnaisesti	Oppilas ylläpitää järjestystä ja ottaa	Oppilas toimii järjestelmällisesti	Oppilas ennakoii työvaiheita ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
harjoitella ajankäyttöä sekä kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta kotitalouden oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä		toimintaansa ja ottaa vastuuta kotitalouden oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä.	huomioida käytävissä oleva aika	annetussa tehtävässä ja aikataulussa ohjatusti.	huomioon käytävissä olevan ajan.	työskentelyssään ja ajankäytössään osoittaen joustavuutta muuttuvissa tilanteissa.	aikatauluja sekä ottaa vastuuta oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä.
T5 Ohjata oppilasta turva- ja suojavälineiden käyttöön ja harjoittelemaan turvallista ja hygieenistä kotitalouden työskentelyä sekä tutustuttaa oppilasta kestävän kuluttamisen käytäntöihin ja niiden harjoitteluun	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään asianmukaisia kodin turva- ja suojavälineitä ja tunnistaa erilaisia kodin vaaratilanteita. Hän tutustuu kestävän kuluttamisen käytäntöihin ja harjoittelee niitä.	Taito toimia turvallisesti ja kestävästi sekä ymmärrys puhtauden ja siisteyden arvosta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjatuna.	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti mallin mukaan. Oppilas nimeää kotitalouden jätteitä.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja hygieenisesti. Oppilas lajittelee joitakin kotitalouden jätteitä.	Oppilas perustelee puhtauden ja siisteyden merkitystä turvallisen työskentelyn ja kestäväyyden edellytyksenä. Oppilas lajittelee perustellen kotitalouden jätteitä.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta vertaisryhmän ilmapiiristä sekä osallistumaan yhteisten kotitalouden oppimistehtävien suunnitteluun ja toteuttamiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan ja keskustelemaan vertaisryhmässä sekä ottaa vastuuta omasta toiminnasta ja vertaisryhmän ilmapiiristä.	Kohtaaminen, kuuntelu, keskustelu, auttaminen	Oppilas osallistuu harvoin yhteiseen keskusteluun ja suunnitteluun.	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun ja tukee osaltaan hyvää ilmapiiriä.	Oppilas auttaa ja kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas perustelee oppimisympäristön ilmapiirin merkitystä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen muodostumista eri rutiinien ja siirtymävaiheiden sekä kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan erilaisen kotien vakiintuneita arkirutiineja sekä päivän rakentumista ja rytmitystä eri siirtymävaiheisiin.	Päivärytmin hahmottaminen, erilaisten perheiden ja kotikulttuurien tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin kotien ja perheiden arjen rutiineja.	Oppilas kuvailee arkipäivän rytmitystä ja siirtymisiä päivän eri vaiheisiin sekä tunnistaa arjen ja juhlan tapoja.	Oppilas tunnistaa erilaisten perheiden tapoja ja tietää, että arjen rutiineissa on eroja ja erilaisia tapoja toimia.	Oppilas ymmärtää kulttuurien moninaisuutta ja perustelee erilaisia tapoja viettää arkea ja juhlaa.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä laatimaan yhdessä sääntöjä ja sopimuksia kotitalouden arjen tehtäviin	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti ja osana ryhmää yhteisessä kotitalouden työtehtävässä. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamisesta.	Itsenäinen ja ryhmässä työskentely	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ohjattuna. Oppilas osallistuu satunnaisesti ryhmän toimintaan annettujen toimintaohjeiden mukaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä ja parityöskentelyä.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja pareittain sekä osallistuu myös ryhmän toimintaan yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee itseohjautuvuuteen pyrkien ja osaa työskennellä pareittain ja ryhmässä.
T9 kannustaa harjoittelemaan tilannesidonnaista tapakulttuuria	S1, S2, S3	Oppilas osaa toimia hyvien tapojen mukaisesti ja huomaavaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Tapakulttuurin mukainen ja tilannesidonnainen käytännön toiminta	Oppilas tunnistaa tapakulttuuriin liittyviä erilaisia tilanteita.	Oppilas toimii mallin mukaan arjessa ja juhlassa.	Oppilas toimii tilanteen edellyttämällä tavalla arjessa ja juhlassa.	Oppilas toimii huomaavaisesti ja tilanteen edellyttämällä tavalla sekä ymmärtää oman roolinsa erilaisissa arjen ja juhlan tilanteissa.
Tiedonhallintataidot							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T10 ohjata oppilasta hankkimaan kotitalouteen liittyvää luotettavaa tietoa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä.	Tiedonhankinta ja käyttö, monilukutaito	Oppilas etsii tietoa vain ohjatusti.	Oppilas keskittyy tiedon hankkimiseen ja pohtimiseen.	Oppilas etsii ja löytää kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä.	Oppilas tarkastelee kriittisesti kotitalouteen liittyviä tietolähteitä ja tunnistaa erilaisia vaikutuspyrkimyksiä.
T11 ohjata oppilasta tuntemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen liittyviä toimintaohjeita ja symboleita	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan keskeisiä kodin arjen toimintaa ja kuluttajavalmintoihin liittyviä toimintaohjeita ja symboleita.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin kotitalouteen liittyviä ympäristömerkkejä, tekstiilien hoito-ohje-merkintöjä tai elintarvikkeiden myyntipäällyksimerkintöjä.	Oppilas kuvailee merkkien ja symbolien käyttötarkoituksia.	Oppilas tulkitsee kotitalouden toimintaohjeita ja symboleita erilaisiin käyttötarkoituksiin.	Oppilas tulkitsee kotitalouden toimintaohjeita ja symboleita kriittisesti sekä tekee niiden perusteella johtopäätöksiä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa kotitalouden tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tietoja ja taitoja ratkaisukeisestisesti ja luovasti kotitalouden tilanteissa.	Tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osallistuu toisinaan ongelmanratkaisuun ohjatusti.	Oppilas pyrkii itsenäiseen ongelmanratkaisuun kotitalouden tilanteissa.	Oppilas pyrkii ongelmanratkaisuun itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa kotitalouden tilanteissa.	Oppilas yrittää, kokeilee ja soveltaa tietoja ja taitoja erilaisissa tilanteissa yksin tai yhdessä muiden kanssa.
T13 ohjata oppilasta pohtimaan arjen toiminnan yhteyttä jakamisen, kohtuullisuuden ja taloudellisuuden näkökulmasta	S1, S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään jakamisen, kohtuullisuuden ja talouden suunnittelun merkitystä. Hän oppii pohtimaan valintoja kestävän elämäntavan kannalta.	Kohtuullinen, taloudellinen ja kestävä toiminta	Oppilas pohtii satunnaisesti ja ohjatuna säästävyyttä tai kohtuullisuutta.	Oppilas pohtii valintoja säästävyyden ja kohtuullisuuden näkökulmasta.	Oppilas päätelee, mitä on kohtuullisuus ja taloudellisuus kotitalouden arkisissa valinnoissa.	Oppilas perustelee erilaisia valintoja kestävän elämäntavan kannalta.